LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKINIŲ GYVŪNŲ VEISLININKYSTĖS ĮSTATYMO NR. I-384 PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymo Nr. I-384 (toliau – Įstatymas) pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas siekiant įgyvendinti Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2026 m. liepos 14 d. nutarimu Nr. XV-1157 „Dėl Dvidešimt pirmosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 762 punkto nuostatą plėtoti nacionalinę ūkinių gyvūnų veislininkystę.

Įstatymo projekto tikslas – iš esmės atnaujinti šiuo metu galiojantį ūkinių gyvūnų veislininkystės teisinį reguliavimą, atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus, atsisakyti perteklinio tam tikrų ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugų licencijavimo, sumažinti administracinę ir finansinę naštą ūkio subjektams, aiškiau reglamentuoti teisės teikti ūkinių gyvūnų sėklinimo ir produktyvumo tyrimų paslaugas įgijimą, aktualizuoti leidimų galiojimo sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo nuostatas bei patikslinti kitas su ūkinių gyvūnų veislininkyste susijusias nuostatas.

Įstatymo projekto uždaviniai:

- atsisakyti reikalavimo įgyti leidimus teikti ūkinių gyvūnų spermos ėmimo, laikymo ir tiekimo rinkai, ūkinių gyvūnų embrionų ėmimo, gamybos, saugojimo ir persodinimo, ūkinių gyvūnų kiaušialąsčių ėmimo, saugojimo, ūkinių gyvūnų kergimo, eksterjero vertinimo bei žirgų darbingumo testavimo paslaugas;
- atsisakyti privalomų periodinių kvalifikacijos tobulinimo kursų;
- išplėsti taikymo sritį apimant visus į ūkinių gyvūnų sąvoką patenkančius ūkinius gyvūnus;
- patikslinti grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo bei veisimo programų patvirtinimo nuostatas;
- patikslinti grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių produktyvumo tyrimų ir jų genetinio vertinimo vykdymo reglamentavimą, įrašymo į kilmės knygas bei kilmės registrus tvarką, neatskiriant šių veiklų nuo veisimo programų vykdymo;
- patikslinti grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių bei jų genetinės medžiagos produktų (spermos, embrionų ir kiaušialąsčių) pripažinimo tinkamais veisti ir jų tiekimo rinkai reikalavimus ir pasinaudoti 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/1012 dėl zootechninių ir genealoginių reikalavimų, taikomų

grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimui, prekybai jais bei jų genetinės medžiagos produktais ir jų įvežimui į Sąjungą, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 652/2014, Tarybos direktyvos 89/608/EEB ir 90/425/EEB bei panaikinami tam tikri gyvūnų veisimo srities aktai (toliau – Reglamentas (ES) 2016/1012), 31 straipsnio 1 dalyje nustatyta galimybe leisti, kad genetinės medžiagos produktų zootechninius pažymėjimus, remdamiesi iš atitinkamą veisimo programą vykdančios veisimo organizacijos gauta informacija, išduotų ir pagal gyvūnų sveikatą reglamentuojančius Europos Sąjungos teisės aktus patvirtinti genetinės medžiagos produktų ūkiai;

- suderinti licencijavimo nuostatas su nuo 2027 m. lapkričio 1 d. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytu licencijavimo modeliu, aiškiai atskirti deklaracinę leidimo teikti ūkinių gyvūnų sėklinimo paslaugą įgijimo tvarką nuo leidimo teikti produktyvumo tyrimų paslaugą išdavimo tvarkos ir atsisakyti perteklinių reikalavimų;
- sudaryti galimybę mažareikšmių Ūkinių gyvūnų veislininkystės norminių aktų ir Reglamento (ES) 2016/1012 reikalavimų pažeidimų atvejais taikyti Administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnyje nustatytą mažai pavojingos veikos institutą.

2. Įstatymo projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Tvarios žemės ūkio gamybos ir maisto pramonės departamento (direktorius Saulius Jasius, tel. 0 5 239 1146, el. p. saulius.jasius@zum.lt) Gyvulininkystės ir gyvūnų gerovės skyriaus (patarėjas, laikinai einantis vedėjo pareigas, Marius Masiulis, tel. 0 5 239 1268, el. p. marius.masiulis@zum.lt) patarėja Neringa Valavičienė, tel. 0 5 239 1145, el. p. neringa.valaviciene@zum.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projektuose aptarti teisiniai santykiai

Ūkinių gyvūnų veislininkystės veiklą reglamentuoja Reglamentas (ES) 2016/1012, Įstatymas bei įgyvendinamieji teisės aktai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugsėjo 19 d. nutarimu Nr. 940 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – LRV nutarimas Nr. 940) kompetentinga institucija, atsakinga už Reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 8 punkte nurodytas sritis, paskirta Žemės ūkio agentūra prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Agentūra). Agentūrai taip pat pavesta išduoti leidimus teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas bei atlikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugų teikėjų priežiūrą.

LRV nutarimu Nr. 940 Žemės ūkio ministerija paskirta atsakinga už ūkinių gyvūnų veislininkystės politikos formavimą. Įgyvendinant LRV nutarimu Nr. 940 įgaliotas funkcijas, žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 3D-965 „Dėl Grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų

grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo ir Bičių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų bičių veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtinti grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo programų patvirtinimo reikalavimai ir atskiras bičių veisimo organizacijų pripažinimo bei bičių veisimo programų patvirtinimo reguliavimas. Šiame įsakyme taip pat nustatomi kitoms Reglamento (ES) 2016/1012 nereglamentuojamoms ūkinių gyvūnų rūšims taikomi veisimo organizacijų ir veisimo programų reikalavimai, suformuoti pagal Reglamento reguliavimo modelį ir pritaikyti atitinkamų rūšių biologinėms bei veisimo ypatybėms. Įsakymu reglamentuojamos pripažinimo sąlygos, veisimo programų turinys, pakankamo veisėjų skaičiaus ir populiacijos vertinimas, programų vykdymo vertinimas, sprendimų priėmimas ir veisimo organizacijų pareigos.

Kitais žemės ūkio ministro įsakymais patvirtintos Ūkinių gyvūnų genetinės medžiagos produktų apskaitos taisyklės, Ūkinių gyvūnų sėklinimo pažymėjimo, Ūkinių gyvūnų sėklinimo pažymėjimų registro ir Nepanaudotų ūkinių gyvūnų sėklinimo pažymėjimų apskaitos žurnalo pildymo ir naudojimo taisyklės, Ūkinių gyvūnų kergimo apskaitos taisyklės, Arklinių šeimos ūkinio gyvūno patelės kergimo (sėklinimo) pažymėjimo ir Arklinių šeimos ūkinio gyvūno jauniklio atvedimo liudijimo pildymo ir naudojimo taisyklės (2009 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 3D-312 „Dėl Ūkinių gyvūnų reprodukcijos apskaitos taisyklių patvirtinimo“), Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programa (2008 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 3D-58 „Dėl Lietuvos ūkinių gyvūnų genetinių išteklių išsaugojimo programos patvirtinimo“), Grynaveislių veislinių gyvūnų kilmės knygų ir hibridinių veislinių kiaulių kilmės registrų nuostatai (2001 m. birželio 29 d. įsakymu Nr. 220 „Dėl Grynaveislių veislinių gyvūnų kilmės knygų ir hibridinių veislinių kiaulių kilmės registrų nuostatų patvirtinimo“), Pagalbos veislininkystei taisyklės (2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 3D-290 „Dėl Pagalbos veislininkystei taisyklių patvirtinimo“), Leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas taisyklės (2000 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 282 „Dėl Leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išdavimo**,** jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir šių leidimų galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“), Pieninių gyvūnų produktyvumo tyrimų organizavimo taisyklės (2009 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 3D-934 „Dėl Pieninių gyvūnų produktyvumo tyrimų organizavimo taisyklių patvirtinimo“).

Leidimus teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išduoda Agentūra, vadovaudamasi žemės ūkio ministro 2000 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 282 „Dėl Leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir šių leidimų galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“.

Ūkinių gyvūnų spermos ėmimo, laikymo ir tiekimo rinkai, ūkinių gyvūnų embrionų ėmimo, gamybos, saugojimo ir persodinimo, ūkinių gyvūnų kiaušialąsčių ėmimo, saugojimo paslaugų teikėjai, vadovaujantis Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašu, patvirtintu Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2005 m. kovo 1 d. įsakymu Nr. B1-146 „Dėl Valstybinės veterinarinės kontrolės subjektų patvirtinimo ir registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, yra valstybinės veterinarinės kontrolės subjektai, kuriems būtina turėti veterinarinį patvirtinimą, kaip numatyta 2019 m. gruodžio 17 d. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2020/686, kuriuo dėl genetinės medžiagos produktų ūkių patvirtinimo, atsekamumo ir gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų Sąjungoje vežamiems tam tikrų laikomų sausumos gyvūnų genetinės medžiagos produktams, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429 (toliau – deleguotasis reglamentas (ES) 2020/686). Taigi, ūkio subjektai, ketinantys teikti ūkinių gyvūnų spermos ėmimo, laikymo ir tiekimo rinkai, ūkinių gyvūnų embrionų ėmimo, gamybos, saugojimo ir persodinimo, ūkinių gyvūnų kiaušialąsčių ėmimo, saugojimo paslaugas, privalo praeiti dvigubą licencijavimo procedūrą: pagal Įstatymą ir pagal deleguotąjį reglamentą (ES) 2016/429.

Leidimai teikti Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 10 ir 19 punktuose nurodytas ūkinių gyvūnų kergimo ir žirgų darbingumo testavimo paslaugas neišduoti nė vienam ūkio subjektui.

Įstatymo 4 straipsnyje numatyta, kad „Valstybė remia ūkinių gyvūnų veislininkystę pagal Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos patvirtintus strateginio planavimo dokumentus“. Valstybės pagalbos teikimo galimybes gyvulininkystės sektoriui apibrėžia 2022 m. gruodžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2022/2472, kuriuo skelbiama, kad tam tikrų kategorijų pagalba žemės bei miškų ūkio sektoriuose ir kaimo vietovėse yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnius (toliau – reglamentas (ES) Nr. 2022/2472) (I skyriaus ir III skyriaus 27 straipsnio nuostatos). Vadovaujantis šiuo reglamentu bei 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1408/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žemės ūkio sektoriuje parengtos Pagalbos veislininkystei taisyklės, patvirtintos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 3D-290 „Dėl Pagalbos veislininkystei taisyklių patvirtinimo“, kurių pagrindu teikiama pagalba veislininkystei.

Reikalavimai leidimams teikti ūkinių gyvūnų produktyvumo tyrimų paslaugas nurodyti Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 3 dalyje. Vadovaujantis Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 1 dalimi, grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių produktyvumo tyrimus ir genetinį vertinimą, atsižvelgdamos į veisimo programą, atlieka grynaveislių veislinių gyvūnų ar hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijos arba šių

tyrimų vykdymui paskiria produktyvumo tyrimus ir genetinį vertinimą atliekančią trečiąją šalį. Įgyvendinant Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 2 dalį, Įstatyme numatyta, kad produktyvumo tyrimų ir genetinio vertinimo vykdytojai, teikiantys šias paslaugas, turi turėti leidimus. Veisimo organizacijoms, kurios pačios atlieka produktyvumo tyrimus ir genetinį vertinimą, leidimų šiai veiklai vykdyti nereikia. Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad kompetentinga institucija gali reikalauti, kad produktyvumo ir genetinio vertinimo tyrimus atliekantis asmuo turėtų leidimą tik tuo atveju, jei šis asmuo yra trečioji šalis. Tačiau Įstatyme nenustatyta, kokie reikalavimai taikomi įgyvendinant Reglamento (ES)2016/1012 27 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytą reikalavimą produktyvumo tyrimų ir genetinių tyrimų vykdytojui turėti tinkamai kvalifikuotus darbuotojus.

Įstatymo 9 straipsnio 4 dalies 1 punkto b papunktyje nurodytas reikalavimas asmeniui, ketinančiam teikti ūkinių gyvūnų sėklinimo paslaugą, turėti žinių ir gebėjimų atlikti ūkinių gyvūnų sėklinimo paslaugą, taip pat dokumentą, patvirtinantį dalyvavimą kursuose ar mokymuose šia tema. Toks reglamentavimas abstraktus, nedetalizuojantis kursų pobūdžio, trukmės ir temų. Reikalavimai nustatyti Leidimų teikti ūkinių gyvūnų sėklinimo paslaugas išdavimo taisyklėse, patvirtintose žemės ūkio ministro 2000 m. spalio 3 d. įsakymu Nr. 282 „Dėl Leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir šių leidimų galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“. Esmines ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir ribojimus, darančius esminį poveikį ūkinei veiklai, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktika (pvz., 2006 m. gegužės 31 d. nutarimas byloje Nr. 42/03), galima nustatyti tik įstatymu, kompetentingai institucijai neturėtų būti suteikiama diskrecija savo nuožiūra spręsti, kokia darbuotojų kvalifikacija yra tinkama, taip pat kvalifikaciniai reikalavimai neturėtų būti nustatyti poįstatyminiu teisės aktu.

Šiuo metu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnio 1 dalyje nustatyta galimybė dėl mažai pavojingų administracinių nusižengimų nepradėti administracinio nusižengimo teisenos ir pareikšti asmeniui žodinę pastabą taikoma tik įstatyme aiškiai išvardytiems administraciniams nusižengimams. Administracinių nusižengimų kodekso 345 straipsnyje nustatyti administraciniai nusižengimai į šį sąrašą šiuo metu nėra įtraukti, todėl net ir formalaus, mažareikšmio ar pirmą kartą padaryto pažeidimo atvejais kompetentinga institucija privalo pradėti administracinio nusižengimo teiseną ir taikyti administracinę atsakomybę. Praktikoje dalis Ūkinių gyvūnų veislininkystės norminių aktų ar Reglamento (ES) 2016/1012 reikalavimų pažeidimų būna mažareikšmiai, formalūs, nesukeliantys žalos gyvūnų sveikatai, gyvūnų gerovei, genetinių išteklių apsaugai ar visuomenės interesams. Tokiais atvejais administracinės atsakomybės taikymas ne visada atitinka proporcingumo, teisingumo

ir protingumo principus. Todėl siūloma Administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnio 1 dalį papildyti nuoroda į šio kodekso 345 straipsnį, sudarant galimybę kompetentingai institucijai, įvertinus konkretaus pažeidimo pobūdį, pavojingumą, mastą ir kitas reikšmingas aplinkybes, mažai pavojingos veikos atvejais nepradėti administracinio nusižengimo teisenos ir pareikšti žodinę pastabą. Atsižvelgiant į tai, kartu parengtas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ANK projektas).

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte numatyta išplėsti Įstatymo taikymo sritį. Šiuo metu Įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Įstatymas taikomas ūkinių gyvūnų – galvijų, kiaulių, avių, ožkų ir arklių – veislininkystei. Kitų ūkinių gyvūnų veislininkystei šis įstatymas taikomas tiek, kiek jos nereglamentuoja specialūs kiekvienai ūkinių gyvūnų rūšiai skirti įstatymai. Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymo 2 straipsnio 27 dalyje apibrėžta sąvoka „Ūkinis gyvūnas – gyvūnas, laikomas ar veisiamas maistui, kailiams, vaistams ir kitai produkcijai gauti, darbo ir kitais ūkininkavimo tikslais“. Šiuo metu nėra atskirų įstatymų, reglamentuojančių kitų rūšių ūkinių gyvūnų – triušių, į Lietuvos ūkinių gyvūnų genofondo programą įtrauktų vištinių žąsų, bičių veislininkystės, o šių gyvūnų veisimo organizacijų pripažinimą bei veisimo programų tvirtinimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 11 d. įsakymas Nr. 3D-965 „Dėl Grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo ir Bičių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų bičių veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Lietuvos alpakų ir lamų augintojų asociacija taip pat yra išreiškusi siekį tapti veisimo organizacija ir įgyvendinti alpakų veisimo programą. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte numatyta apibrėžti, kad Įstatymas taikomas ūkinių gyvūnų veislininkystei, neišskiriant atskirų ūkinių gyvūnų rūšių.

Įstatymo atskiruose straipsniuose (5, 6, 7) aptartos Grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo ir veisimo programų patvirtinimo, Produktyvumo tyrimų ir genetinio įvertinimo, Grynaveislių veislinių gyvūnų įrašymo į kilmės knygą ir hibridinių veislinių kiaulių įrašymo į kilmės registrą nuostatos. Tačiau Reglamente (ES) 2016/1012 numatyta, kad produktyvumo tyrimų ir genetinio vertinimo veiklos yra veisimo programų dalis, kaip ir kilmės knygų ir registrų pildymas – kaip veisimo programos rezultatas, o ne atskira veikla, todėl, siekiant aiškumo ir nuoseklumo, šie straipsniai turi būti sujungti į vieną straipsnį. Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad Kilmės knygos yra tvarkomos

kiekvienai ūkinių gyvūnų veislei atskirai. Vienai ūkinių gyvūnų veislei tvarkoma viena kilmės knyga. Ši nuostata vertintina kaip dviprasmiška, kelianti sumaištį ir yra perteklinė, todėl Įstatymo projekte siūloma jos atsisakyti. Siekiant aiškumo ir sistemiškumo, Įstatymo projekto 3 straipsnyje sujungiamos nuostatos dėl kilmės knygų ir kilmės registrų tvarkymo bei jų duomenų tvarkymo Ūkinių gyvūnų veislininkystės informacinėje sistemoje. Nustatoma, kad veisimo organizacijos kilmės knygas ir kilmės registrus tvarko vadovaudamosi Reglamentu (ES) 2016/1012 ir žemės ūkio ministro nustatyta tvarka, o jų duomenis teikia, įveda, tikslina ir atnaujina Ūkinių gyvūnų veislininkystės informacinėje sistemoje žemės ūkio ministro nustatyta tvarka. Žemės ūkio ministras nustatys Reglamento (ES) 2016/1012 I priede nurodytos pakankamai didelės veislinių gyvūnų populiacijos ir pakankamo veisimo programoje dalyvaujančių veisėjų skaičiaus vertinimo kriterijus ir rodiklius, šių rodiklių reikšmes, jų apskaičiavimo ir taikymo tvarką, atsižvelgdamas į gyvūnų rūšį, veislės būklę, veisimo programos tikslą, geografinę teritoriją ir populiacijos struktūrą. Taip pat bus nustatyti kompetentingos institucijos patvirtintų veisimo programų įgyvendinimo vertinimo kriterijai ir rodikliai.

Reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 1 punkte nenurodytų rūšių ūkinių gyvūnų veisimo organizacijas taip pat pripažins ir jų sudarytas veisimo programas tvirtins kompetentinga institucija. Šiems juridiniams asmenims ir jų programoms Reglamento (ES) 2016/1012 I priedo 1 ir 2 dalyse nustatyti reikalavimai bus taikomi atsižvelgiant į konkrečios rūšies biologines ir veisimo ypatybes. Žemės ūkio ministras nustatys šių juridinių asmenų pripažinimo veisimo organizacijomis, jų sudarytų veisimo programų tvirtinimo ir keitimo tvarką, taip pat rūšims pritaikytus veisėjų skaičiaus, veisiamos populiacijos dydžio ir struktūros, veisimo programų turinio vertinimo kriterijus, rodiklius, jų reikšmes, apskaičiavimo ir taikymo tvarką. Šių rūšių veisimo organizacijos tvarkys kilmės knygas, taikydamos Reglamento (ES) 2016/1012 IV skyriaus ir II priedo reikalavimus pagal atitinkamos rūšies ypatybes, o kilmės knygų duomenis teiks, įves, tikslins ir atnaujins Ūkinių gyvūnų veislininkystės informacinėje sistemoje žemės ūkio ministro nustatyta tvarka.

Reglamento (ES) 2016/1012 25 ir 27 straipsniai išsamiai reglamentuoja produktyvumo tyrimų ir genetinio įvertinimo atlikimą. Įstatymo projekte siūloma atsisakyti Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nurodytų perteklinių ir deklaratyvių nuostatų, susijusių su šia veikla. Reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 1 punkte nenurodytų rūšių ūkinių gyvūnų produktyvumo tyrimams ir genetiniam įvertinimui šio reglamento 25 ir 27 straipsniuose nustatyti reikalavimai bus taikomi atsižvelgiant į atitinkamos gyvūnų rūšies biologines, veisimo ir produktyvumo ypatybes.

Įstatymo projekto 4 straipsnyje nustatomi grynaveislių veislinių gyvūnų, hibridinių veislinių kiaulių ir jų genetinės medžiagos produktų tinkamumo veisti bei tiekimo rinkai pagrindai. Įstatymo projekte siūloma pasinaudoti Reglamento (ES) 2016/1012 31 straipsnio 1 dalyje nustatyta nuo šio reglamento 30 straipsnio 2 dalies a punkto nukrypti leidžiančia nuostata ir nustatyti, kad tiekiant rinkai genetinės medžiagos produktus, jų zootechninius pažymėjimus gali išduoti ne tik atitinkamą veisimo programą vykdančios veisimo organizacijos, bet ir pagal gyvūnų sveikatą reglamentuojančius Europos Sąjungos teisės aktus patvirtinti genetinės medžiagos produktų ūkiai. Šie ūkiai zootechninius pažymėjimus išduoda remdamiesi iš atitinkamą veisimo programą vykdančios veisimo organizacijos gauta informacija. Įstatymo projekte vartojama sąvoka *genetinės medžiagos produktų ūkiai* atitinka Europos Komisijos 2019 m. gruodžio 17 d. deleguotame reglamente (ES) 2020/686, kuriuo dėl genetinės medžiagos produktų ūkių patvirtinimo, atsekamumo ir gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų Sąjungoje vežamiems tam tikrų laikomų sausumos gyvūnų genetinės medžiagos produktams, papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/429, apibrėžtą sąvoką.

Įstatymo projekto 3 straipsnio 5 dalies 5 punkte nustatyta, kad žemės ūkio ministras tvirtina pieninių veislių galvijų produktyvumo tyrimų organizavimo tvarką ir genetinio įvertinimo metodikas. Metodikų tvirtinimas numatomas tik pieninių veislių galvijams, nes būtent šių gyvūnų produktyvumo tyrimai ir genetinis vertinimas Lietuvoje vykdomi pagal vieningą nacionalinę sistemą, kurios duomenys naudojami veislinei vertei nustatyti, veisimo programoms įgyvendinti, valstybės paramos administravimui ir tarptautiniams įsipareigojimams vykdyti. Lietuva dalyvauja Tarptautinio gyvūnų apskaitos komiteto (ICAR) ir Tarptautinio galvijų genetinio vertinimo centro Interbull veikloje. Interbull sistemoje atliekamas tarptautinis pieninių galvijų genetinis vertinimas, kuriam valstybės narės teikia nacionalinių produktyvumo tyrimų ir genetinio vertinimo duomenis. Tam, kad duomenys būtų priimti tarptautiniam vertinimui, jie turi būti surinkti, apdoroti ir vertinami pagal nustatytus metodologinius reikalavimus bei atitikti Interbull taikomus duomenų kokybės standartus. Prieš įtraukiant duomenis į tarptautinį genetinį vertinimą, atliekama išsami nacionalinių duomenų validacija, kurios metu vertinamas duomenų išsamumas, tikslumas, nuoseklumas ir genetinio vertinimo metodų atitiktis tarptautiniams reikalavimams. Tik teigiamai įvertinti duomenys gali būti naudojami tarptautiniam veislinių verčių apskaičiavimui. Todėl nacionaliniu lygmeniu būtina užtikrinti vienodus produktyvumo tyrimų ir genetinio vertinimo principus, duomenų surinkimo tvarką ir rezultatų apskaičiavimo metodiką. Žemės ūkio ministro tvirtinamos metodikos sudaro teisinį pagrindą užtikrinti vienodą metodologinį požiūrį visoje šalyje, genetinio vertinimo rezultatų patikimumą, jų palyginamumą tarp skirtingų laikotarpių ir tarptautinį pripažinimą. Tai taip pat sudaro prielaidas Lietuvos veisėjams naudotis tarptautiniu

mastu pripažintais genetinio vertinimo rezultatais bei dalyvauti tarptautinėje veislinių gyvūnų ir genetinės medžiagos rinkoje. Kitų rūšių ūkinių gyvūnų produktyvumo tyrimų ir genetinio vertinimo vykdymo tvarka nustatoma konkrečiose veisimo programose ir nėra grindžiama centralizuota nacionaline sistema bei reguliariu tarptautiniu genetiniu vertinimu Interbull sistemoje, todėl poreikio įstatyme numatyti analogišką metodikų tvirtinimą nėra.

Siekiant supaprastinti naujų ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugų teikėjų atsiradimą, sumažinti administracinę naštą bei atsisakyti dvigubos licencijų išdavimo procedūros, Įstatymo projekte siūloma atsisakyti leidimų teikti Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2–9 punktuose nurodytas ūkinių gyvūnų spermos ėmimo, laikymo ir tiekimo rinkai, ūkinių gyvūnų embrionų ėmimo, gamybos, saugojimo ir persodinimo, ūkinių gyvūnų kiaušialąsčių ėmimo, saugojimo paslaugas, taip pat 10 ir 18–19 punktuose nurodytas ūkinių gyvūnų kergimo, ūkinių gyvūnų eksterjero vertinimo bei žirgų darbingumo testavimo paslaugas.

Ūkinių gyvūnų spermos ėmimo, laikymo ir tiekimo rinkai, ūkinių gyvūnų embrionų ėmimo, gamybos, saugojimo ir persodinimo bei ūkinių gyvūnų kiaušialąsčių ėmimo ir saugojimo veiklos jau yra reglamentuojamos Europos Sąjungos gyvūnų sveikatos teisės aktuose. Šių paslaugų teikėjai laikomi valstybinės veterinarinės kontrolės subjektais ir privalo turėti veterinarinį patvirtinimą pagal deleguotojo reglamento (ES) 2020/686 nuostatas. Veterinarinio patvirtinimo metu vertinami gyvūnų sveikatos, biologinio saugumo, atsekamumo, patalpų, įrangos ir veiklos organizavimo reikalavimai, todėl tie patys ūkio subjektai šiuo metu privalo pereiti dvi iš esmės tapačias leidimų procedūras – pagal Ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymą ir pagal veterinarijos srities reglamentavimą. Todėl Įstatymo projekte siūloma atsisakyti leidimų pagal Ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymą, nes jie dubliuoja pagal deleguotąjį reglamentą (ES) 2020/686 taikomą veterinarinio patvirtinimo sistemą ir nesukuria papildomos viešojo intereso apsaugos naudos. Toks reguliavimas gali būti vertinamas kaip perteklinis, nes tie patys tikslai – gyvūnų sveikatos, biologinio saugumo, genetinės medžiagos atsekamumo ir kontrolės užtikrinimas – jau pasiekiami taikant veterinarinio patvirtinimo procedūrą. Leidimų atsisakymas mažins administracinę naštą ūkio subjektams ir institucijoms, supaprastins veiklos vykdymo sąlygas bei užtikrins aiškesnį ir nuoseklesnį teisinį reguliavimą.

Įstatymo projektu atsisakoma leidimų teikti gyvūnų eksterjero vertinimo, ūkinių gyvūnų kergimo ir žirgų darbingumo testavimo paslaugas. Sprendimas atsisakyti leidimų teikti gyvūnų eksterjero vertinimo, ūkinių gyvūnų kergimo ir žirgų darbingumo testavimo paslaugas priimtas įvertinus šių veiklų pobūdį, jų keliamą riziką bei praktinį leidimų sistemos taikymą. Nustatyta, kad šios veiklos nėra susijusios su tokia rizika gyvūnų sveikatai, gyvūnų gerovei, visuomenės sveikatai ar biologiniam saugumui, kuri pateisintų išankstinį leidimų išdavimo mechanizmą.

Gyvūnų eksterjero vertinimas yra vertinamojo pobūdžio veikla, kurios kokybę ir objektyvumą užtikrina veisimo organizacijų taikomos veisimo programos, specialistų parengimas ir veiklos kontrolė. Ūkinių gyvūnų kergimas iš esmės yra natūralus gyvūnų veisimo būdas, kuriam vykdyti nereikalingi specialūs leidimai, o galiojančio teisinio reguliavimo taikymo praktika rodo, kad leidimų šiai veiklai poreikio rinkoje nėra – iki šiol dėl tokių leidimų nebuvo kreiptasi. Žirgų darbingumo testavimas yra gyvūnų savybių vertinimo veikla, kurios organizavimą ir vykdymo kriterijus nustato veisimo programos bei atitinkamos veisimo organizacijos, todėl papildoma leidimų sistema nesukuria papildomos viešojo intereso apsaugos naudos, dėl šių leidimų taip pat iki šiol nebuvo kreiptasi. Atsižvelgiant į tai, pripažinta, kad leidimų reikalavimas šioms veikloms yra perteklinis ir neatitinka proporcingo reguliavimo principo, o siekiami tikslai gali būti užtikrinami kitomis, mažiau ribojančiomis priemonėmis. Be to, leidimų atsisakymas atitinka reguliavimo naštos mažinimo tikslą ir užtikrina, kad valstybės taikomi ūkinės veiklos ribojimai būtų nustatomi tik tais atvejais, kai jie yra būtini siekiant apsaugoti svarbius viešojo intereso tikslus ir negali būti pakeisti mažiau ribojančiomis priemonėmis.

Įstatymo projekte išlaikomas reguliavimas tik dviem paslaugų grupėms – ūkinių gyvūnų sėklinimo ir produktyvumo tyrimų paslaugoms. Leidimas teikti sėklinimo paslaugą įgyjamas deklaraciniu pagrindu, o produktyvumo tyrimų paslaugai paliekamas išankstinis leidimas, nes Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 3 dalyje nustatyti reikalavimai patalpoms, įrangai, kvalifikuotiems darbuotojams ir veiklos pajėgumams turi būti įvertinti prieš pradedant veiklą. Vietoj septynių pagal gyvūnų rūšis ir produktyvumo kryptis išskirtų produktyvumo tyrimų leidimų – pieninių veislių galvijų, avių ir ožkų, mėsinių veislių galvijų, avių ir ožkų bei kiaulių produktyvumo tyrimų – numatomas vienas bendras leidimas teikti ūkinių gyvūnų produktyvumo tyrimų paslaugą. Taip tam pačiam paslaugų teikėjui nebereikės įgyti kelių savo pobūdžiu panašios veiklos leidimų. Veisimo organizacijai, kuri pagal Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 1 dalies a punktą pati atlieka jos patvirtintoje veisimo programoje numatytus produktyvumo tyrimus, atskiro leidimo nereikės, tačiau jos pagal šio reglamento 27 straipsnio 1 dalies b punktą paskirtas kitas asmuo turės turėti leidimą.

Sėklinimo paslaugoms paliekamas galiojančiame reguliavime taikomas deklaracinis (laisvas) teisės vykdyti veiklą įgijimo modelis, tačiau mažinami sėklinimą tiesiogiai atliekančiam fiziniam asmeniui taikomi kvalifikaciniai reikalavimai. Pagal galiojantį reguliavimą reikalaujama ir atitinkamo išsilavinimo, ir sėklinimo mokymo kursų, o pagal Įstatymo projektą nustatomi alternatyvūs pagrindai: asmuo turės būti arba baigęs bazinius ūkinių gyvūnų sėklinimo mokymo kursus, arba įgijęs aukštojo mokslo kvalifikaciją, baigęs gyvūnų mokslų ar veterinarijos studijų krypties studijas, arba šiai kvalifikacijai lygiavertę

aukštojo mokslo kvalifikaciją, arba veterinarijos felčerio kvalifikaciją. Tokiu būdu išplečiamos galimybės įgyti teisę vykdyti veiklą, kartu išlaikant būtiną profesinės kompetencijos lygį. Įgytos aukštojo mokslo kvalifikacijos priskyrimas atitinkamai studijų krypčiai bus atliekamas pagal Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 52 straipsnio 14 dalies nuostatas.

Reikalavimas įgyti teisę teikti sėklinimo paslaugas paliekamas todėl, kad tinkamas šios paslaugos teikimas priklauso ne vien nuo procedūrą tiesiogiai atliekančio fizinio asmens žinių ir gebėjimų, bet ir nuo visos paslaugos organizavimo. Paslaugos teikėjas turi užtikrinti tinkamą genetinės medžiagos laikymą, transportavimą, paruošimą ir naudojimą, biologinę saugą, gyvūnų gerovę, genetinės medžiagos produktų ir reprodukcijos apskaitą, duomenų registravimą, perdavimą bei atsekamumą. Netinkamai laikant, transportuojant, atšildant ar paruošiant spermą gali sumažėti jos kokybė ir gyvybingumas, nepavykti apvaisinti gyvūno, prireikti pakartotinių procedūrų ir pailgėti laikotarpis iki apvaisinimo bei veršiavimosi intervalas. Netinkamai atliekant procedūrą gali būti sužalotas gyvūno reprodukcinis traktas, sukelta infekcija, skausmas ir stresas, o netinkama apskaita gali pažeisti genetinės medžiagos ir reprodukcijos duomenų atsekamumą. Todėl vien mažiau ribojančios priemonės neužtikrintų lygiavertės gyvūnų sveikatos ir gerovės, paslaugos gavėjo ekonominių interesų, veisimo programų įgyvendinimo ir duomenų patikimumo apsaugos.

Įstatymo projektu išsamiau reglamentuojami baziniai mokymo kursai. Bazinių sėklinimo mokymo kursų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 40 akademinių valandų, o jų turinys turi apimti teorinį ir praktinį parengimą, sėklinimo technologinius ir biologinės saugos reikalavimus, genetinės medžiagos laikymą, transportavimą ir paruošimą, genetinės medžiagos apskaitą, gyvūnų gerovę bei sėklinimo veiklą reglamentuojančių teisės aktų taikymą. Kadangi šie kursai yra alternatyva atitinkamai aukštojo mokslo arba veterinarijos felčerio kvalifikacijai, jų programas rengti ir kursus vykdyti galės tik projekte nustatytus reikalavimus atitinkančios mokslo ir studijų institucijos, galinčios užtikrinti tinkamą teorinio ir praktinio parengimo kokybę.

Bazinių produktyvumo tyrimų mokymo kursų trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 8 akademinės valandos. Kursai turės apimti teorinį ir praktinį parengimą, susijusį su atitinkamų gyvūnų rūšių, produktyvumo krypčių ar veislių specifika, produktyvumo tyrimų metodikų taikymu, duomenų registravimu, perdavimu ir apskaita bei veiklą reglamentuojančių teisės aktų taikymu. Atsižvelgiant į mažesnę šios veiklos riziką, kursų organizatorių ratas išplečiamas: juos galės vykdyti mokslo ir studijų institucijos, juridiniai asmenys ir kitos organizacijos, kurių steigimo dokumentuose numatyta konsultavimo, mokymo ar švietimo veikla veterinarijos ir (arba) gyvulininkystės srityse, taip pat veisimo organizacijos, jas vienijančios organizacijos ir produktyvumo tyrimų paslaugų teikėjai. Bazinių mokymo kursų programų rengimo, vertinimo

ir tvirtinimo, kursų vykdymo bei kursų baigimą patvirtinančių dokumentų išdavimo tvarką nustatys žemės ūkio ministras.

Įstatymo projektu atsisakoma leidimų turėtojams nustatytos pareigos per kiekvieną trejų metų laikotarpį išklausyti ne trumpesnius kaip 8 akademinių valandų kvalifikacijos tobulinimo kursus. Šio reikalavimo atsisakoma įvertinus jo būtinumą ir proporcingumą siekiamiems tikslams. Nenustatyta praktinių atvejų ar duomenų, rodančių, kad periodinių mokymų nebuvimas sukeltų reikšmingą papildomą riziką gyvūnų gerovei, veislininkystės duomenų kokybei ar kitų viešojo intereso tikslų apsaugai. Veiklos vykdytojai ir toliau privalės laikytis teisės aktuose, veisimo programose ir veiklos metodikose nustatytų reikalavimų, o prireikus galės savanoriškai tobulinti kvalifikaciją. Todėl privalomas periodinis kvalifikacijos tobulinimas vertinamas kaip papildomą administracinę ir finansinę naštą sukurianti, tačiau proporcingos papildomos viešojo intereso apsaugos naudos nesuteikianti priemonė.

Įstatymo projekte atskiriami įsisteigimo Lietuvos Respublikoje ir laikino bei kartais paslaugų teikimo atvejai. Kitoje valstybėje profesinę kvalifikaciją įgijusio ir sėklinimą arba produktyvumo tyrimus tiesiogiai atliksiančio fizinio asmens ar šią veiklą atliksiančio juridinio asmens, kitos organizacijos ar jų padalinio darbuotojo profesinę kvalifikaciją įsisteigimo atveju pripažins kompetentinga institucija žemės ūkio ministro nustatyta tvarka, vadovaudamasi Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymu. Kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos ekonominės erdvės valstybėje ar Šveicarijos Konfederacijoje teisėtai įsisteigusiam asmeniui, laikinai ir kartais Lietuvos Respublikoje teikiančiam sėklinimo arba produktyvumo tyrimų paslaugas, atskiro Lietuvos Respublikoje išduodamo leidimo nereikės. Sėklinimą arba produktyvumo tyrimus tiesiogiai atliksiančio fizinio asmens ar šią veiklą atliksiančio juridinio asmens, kitos organizacijos ar jų padalinio darbuotojo profesinei kvalifikacijai bus taikomos Reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo nuostatos dėl laikino ir kartais paslaugų teikimo, o produktyvumo tyrimų paslaugos teikėjas taip pat turės atitikti Reglamento (ES) 2016/1012 27 straipsnio 3 dalyje nustatytus reikalavimus.

Įstatymo projekte patikslinami atsisakymo išduoti leidimą, įspėjimo apie galimą leidimo galiojimo sustabdymą, leidimo galiojimo sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo pagrindai bei terminai. Vienų metų pakartotinio kreipimosi dėl leidimo teikti tą pačią paslaugą ribojimas taikomas tik tais atvejais, kai ankstesnio leidimo galiojimas panaikintas dėl suklastotų ar žinomai melagingų duomenų pateikimo arba tuo atveju, kai kompetentingai institucijai dėl nustatytų trūkumų sustabdžius leidimo galiojimą, toliau vykdoma veikla. Taip ribojimas susiejamas su sunkiais ir sąmoningais pažeidimais ir netaikomas tais atvejais, kai leidimo galiojimas panaikinamas dėl kitų aplinkybių. Taip pat nustatoma, kad leidimo galiojimas panaikinamas, kai juridinis asmuo išregistruojamas, fizinis

asmuo miršta arba leidimu suteikta teisė neteisėtai perduodama kitam asmeniui, o įsiteisėjus teismo sprendimui, kuriuo uždrausta verstis leidime nurodyta veikla, leidimas netenka galios teismo sprendimo įsiteisėjimo dieną.

Įstatymo projekte nustatyta, kad Vyriausybė paskiria kompetentingą instituciją, atsakingą už Reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 8 punkte nurodytas sritis, leidimų teikti sėklinimo ir produktyvumo tyrimų paslaugas išdavimą, jų galiojimo sustabdymą, galiojimo sustabdymo panaikinimą ir galiojimo panaikinimą bei ūkinių gyvūnų veislininkystės srities priežiūrą. Kompetentinga institucija prižiūrės sėklinimo ir produktyvumo tyrimų paslaugų teikimą, Reglamento (ES) 2016/1012 2 straipsnio 1 punkte nenurodytų rūšių ūkinių gyvūnų veisimo organizacijų veiklą, jų sudarytų veisimo programų įgyvendinimą ir kilmės knygų tvarkymą, genetinės medžiagos produktų naudojimą ir reprodukcijos apskaitą, Lietuvos genofondinių ūkinių gyvūnų veisimą ir genetinės įvairovės išsaugojimą bei veislinių gyvūnų ir jų genetinės medžiagos produktų tiekimą rinkai.

Kompetentinga institucija konsultuos asmenis, taikys prevencines priemones, vertins prižiūrimų ūkio subjektų ir jos kompetencijai priskirtų veiklos sričių riziką, nustatys priežiūros prioritetus, atliks planinius ir neplaninius patikrinimus, nagrinės skundus ir pranešimus, duos privalomus nurodymus pašalinti pažeidimus ir kontroliuos jų vykdymą, šio įstatymo nustatytais pagrindais taikys leidimų galiojimo sustabdymo ir panaikinimo priemones bei bendradarbiaus su kitomis institucijomis. Įgalioti valstybės tarnautojai ir darbuotojai turės teisę patekti į prižiūrimai veiklai naudojamas negyvenamąsias patalpas, teritorijas ir kitus objektus, tikrinti gyvūnus, genetinės medžiagos produktus, įrangą, dokumentus ir apskaitos duomenis, gauti patikrinimui reikalingą informaciją, techninėmis priemonėmis fiksuoti patikrinimo eigą ir faktines aplinkybes, pasitelkti specialistus ir ekspertus, duoti privalomus nurodymus bei Administracinių nusižengimų kodekso nustatytais atvejais ir tvarka vykdyti administracinių nusižengimų teiseną.

Įstatymo projekte taip pat nustatomas privalomo nurodymo turinys, jo įvykdymo termino nustatymo ir pratęsimo sąlygos, privalomo nurodymo įvykdymo patikrinimo tvarka bei pavedimas kompetentingai institucijai nustatyti privalomo nurodymo formą ir jos pildymo reikalavimus, planinių ir neplaninių patikrinimų organizavimo, atlikimo ir rezultatų įforminimo, techninių priemonių naudojimo patikrinimų metu ir jomis užfiksuotos informacijos pridėjimo prie patikrinimo medžiagos tvarką.

Įstatymo projekte išsamiau nustatomi valstybės paramos ūkinių gyvūnų veislininkystei tikslai, finansavimo šaltiniai, galimi paramos gavėjai ir finansuojamos veiklos. Valstybės pagalbos teikimo galimybes gyvulininkystės sektoriui apibrėžia 2022 m. gruodžio 14 d. Komisijos reglamentas (ES) 2022/2472, kuriuo skelbiama, kad tam tikrų kategorijų pagalba

žemės bei miškų ūkio sektoriuose ir kaimo vietovėse yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnius (toliau – reglamentas (ES) Nr. 2022/2472) (I skyriaus ir III skyriaus 27 straipsnių nuostatos). Vadovaujantis šiuo reglamentu bei 2013 m. gruodžio 18 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1408/2013 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo de minimis pagalbai žemės ūkio sektoriuje parengtos Pagalbos veislininkystei taisyklės, patvirtintos žemės ūkio ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 3D-290 „Dėl Pagalbos veislininkystei taisyklių patvirtinimo“, kurių pagrindu teikiama pagalba veislininkystei. Numatyta, kad valstybės parama galės būti skiriama veisimo organizacijoms, ūkinių gyvūnų laikytojams, tyrimų vykdytojams, mokslo ir studijų institucijoms bei kitiems veislininkystės srityje veikiantiems subjektams už veiklas ir priemones, skirtas ūkinių gyvūnų genetinei kokybei gerinti ir vertinti, produktyvumui tirti, genetiniams ištekliams išsaugoti, kilmės knygoms sudaryti ir tvarkyti, veislininkystės parodoms organizuoti bei kitoms su veislininkyste susijusioms veikloms. Parama ir toliau bus teikiama pagal Europos Sąjungos valstybės pagalbos reikalavimus ir žemės ūkio ministro nustatytas paramos administravimo taisykles, nekeičiant esamo finansavimo modelio.

Įstatymas, išskyrus jo įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimo nuostatą, įsigalios 2027 m. gegužės 1 d. Asmenys, kurie iki 2027 m. balandžio 30 d. teisėtai teikė ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas ir atitiko tuo metu galiojusius reikalavimus, bus laikomi atitinkančiais naujojo įstatymo reikalavimus ir galės toliau vykdyti veiklą. Iki 2027 m. balandžio 30 d. pradėtos leidimų procedūros bus baigiamos pagal iki tos dienos galiojusius teisės aktus. Įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 5–7 punktai ir 8 straipsnio 3 dalis neteks galios 2027 m. lapkričio 1 d., atsižvelgiant į nuo 2027 m. lapkričio 1 d. taikomą Viešojo administravimo įstatymo licencijavimo reguliavimą.

Dėl Administracinių nusižengimų kodekso. Siekiant sudaryti galimybę taikyti mažai pavojingų veikų institutą veislininkystės reguliavimo srityje, parengtas Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso pakeitimo įstatymo projektas. Juo tikslinamas atsakomybės už Reglamento (ES) 2016/1012 ir nacionalinių veislininkystės teisės aktų reikalavimų pažeidimus teisinis reguliavimas, siekiant užtikrinti aiškų ir nuoseklų kompetentingos institucijos taikomų poveikio priemonių bei administracinės atsakomybės santykį. Siūloma ANK 12 straipsnį papildyti nuostata, suteikiančia galimybę veislininkystės srities mažai pavojingiems administraciniams nusižengimams taikyti mažai pavojingos veikos institutą. Tokiu pakeitimu siekiama užtikrinti proporcingesnį administracinės atsakomybės taikymą, sudaryti galimybę lanksčiau reaguoti į formalų ar mažareikšmį pažeidimą, mažinti

administracinę naštą tiek ūkio subjektams, tiek administracinių nusižengimų teiseną vykdančioms institucijoms bei orientuoti priežiūrą į didesnę riziką keliančius pažeidimus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad šių pasekmių būtų išvengta

Atliktas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas. Poveikio konkurencijai vertinimas neatliekamas, nes teisę vykdyti veiklą galės įgyti visi Įstatymo projekte nustatytus objektyvius reikalavimus atitinkantys fiziniai ir juridiniai asmenys bei kitos organizacijos. Neigiamų pasekmių priėmus Įstatymo projektą ir ANK projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymo ir ANK projektai neturės įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto priėmimas turės teigiamą poveikį verslo sąlygoms ir jo plėtrai. Bus atsisakyta dvigubą veterinarinio patvirtinimo sistemą dubliuojančių leidimų genetinės medžiagos produktų veikloms, taip pat leidimų kergimo, eksterjero vertinimo ir žirgų darbingumo testavimo paslaugoms. Septyni produktyvumo tyrimų leidimai bus sujungti į vieną, sėklinimo paslaugoms bus paliktas deklaracinis veiklos pradžios modelis, o kvalifikaciniai reikalavimai taps alternatyvūs. Atsisakius privalomų kvalifikacijos tobulinimo kursų kas trejus metus, sumažės paslaugų teikėjų ir jų darbuotojų administracinės bei finansinės sąnaudos.

ANK projekto priėmimas sudarys galimybę proporcingiau vertinti mažareikšmius ūkinių gyvūnų veislininkystės norminių aktų ir Reglamento (ES) 2016/1012 reikalavimų pažeidimus.

8. Ar įstatymo projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, nereikės priimti kitų įstatymų, jų keisti ar pripažinti netekusiais galios.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimų. Įstatymo projekto sąvokos įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatas.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymo projektą reikės priimti ir pakeisti įgyvendinamuosius teisės aktus bei atlikti organizacinius veiksmus. Įgyvendinamieji teisės aktai turi būti priimti iki 2027 m. balandžio 30 d. Juos turės parengti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybė – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. rugsėjo 19 d. nutarimo Nr. 940 „Dėl Lietuvos Respublikos ūkinių gyvūnų veislininkystės įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. birželio 18 d. nutarimo Nr. 637 „Dėl Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimą, kuriuo būtų paskirta institucija, kompetentinga pripažinti sėklinimą arba produktyvumo tyrimus tiesiogiai atliekančių fizinių asmenų ar šią veiklą atliekančių juridinių asmenų, kitų organizacijų ar jų padalinių darbuotojų profesines kvalifikacijas ir atlikti funkcijas, susijusias su laikinu ir kartais paslaugų teikimu;

2. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija:

2.1. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2000 m. spalio 3 d. įsakymo Nr. 282 „Dėl Leidimų teikti ūkinių gyvūnų veislininkystės paslaugas išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir šių leidimų galiojimo panaikinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimą;

2.2. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gegužės 5 d. įsakymo Nr. 3D-312 „Dėl Ūkinių gyvūnų reprodukcijos apskaitos taisyklių patvirtinimo“ pakeitimą;

2.3. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 220 „Dėl Grynaveislių veislinių gyvūnų kilmės knygų ir hibridinių veislinių kiaulių kilmės registrų nuostatų patvirtinimo“ pakeitimą;

2.4. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. 3D-965 „Dėl Grynaveislių veislinių gyvūnų ir hibridinių veislinių kiaulių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo ir Bičių veisimo organizacijų pripažinimo ir jų vykdomų bičių veisimo programų patvirtinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimą;

2.5. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. gruodžio 7 d. įsakymo Nr. 3D-934 „Dėl Pieninių gyvulių produktyvumo tyrimų organizavimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimą;

2.6. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. lapkričio 5 d. įsakymo Nr. 3D-834 „Dėl Galvijų genetinio vertinimo pagal produktyvumo, reprodukcijos, ūkinio naudojimo trukmės požymius metodikų ir Veislinių bulių vertinimo komisijos patvirtinimo“ pakeitimą;

2.7. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2009 m. vasario 26 d. įsakymo Nr. 3D-132 „Dėl Žemės, miškų, maisto, žuvininkystės ūkio ir kaimo plėtros sektoriaus dalyvių neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokymo programų rengimo bendrųjų reikalavimų aprašo ir sąvado sudarymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimą;

2.8. Nustatyti profesinių kvalifikacijų pripažinimo ir laikino bei kartais sėklinimo ir produktyvumo tyrimų paslaugų teikimo bei profesijų atitikties nustatymo tvarką. Kompetentingoje institucijoje turės būti paskirtas už informacijos teikimą ir kitų funkcijų atlikimą Vidaus rinkos informacinėje sistemoje (IMI) atsakingas asmuo;

3. Kompetentinga institucija:

3.1. nustatyti deklaracijos apie ketinamą teikti ūkinių gyvūnų sėklinimo paslaugą formą;

3.2. nustatyti privalomo nurodymo formą ir jos pildymo reikalavimus;

3.3. nustatyti planinių ir neplaninių patikrinimų organizavimo, atlikimo ir rezultatų įforminimo, techninių priemonių naudojimo patikrinimų metu ir jomis užfiksuotos informacijos pridėjimo prie patikrinimo medžiagos tvarką.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės. Profesinių kvalifikacijų pripažinimo, laikino ir kartais paslaugų teikimo procedūros bei funkcijos Vidaus rinkos informacinėje sistemoje (IMI) bus vykdomos iš kompetentingai institucijai patvirtintų bendrųjų asignavimų.

Parama ūkinių gyvūnų veislininkystės priemonėms šiuo metu teikiama ir lėšos skiriamos vadovaujantis Komisijos reglamento (ES) 2022/2472, Komisijos reglamento (ES) Nr. 1408/2013 nuostatomis ir žemės ūkio ministro patvirtintomis priemonių įgyvendinimo taisyklėmis. 2026 metais iš valstybės biudžeto priemonei „Parama veislininkystei“ skirta 3,748 mln. Eur, ateinančiais 2027–2029 m. numatyta ta pati lėšų suma, po 3,748 mln. Eur kasmet.

Įstatymo projekte išsamiau reglamentuojami pagrindiniai veislininkystės finansavimo elementai – finansavimo tikslai, šaltiniai, galimi paramos gavėjai ir finansuojamos veiklos, tačiau šios nuostatos nekeičia esamo finansavimo modelio ir nesukuria naujų valstybės

finansinių įsipareigojimų. Parama ir toliau bus teikiama neviršijant atitinkamiems biudžetiniams metams Žemės ūkio ministerijai patvirtintų asignavimų.

Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų einamaisiais ir artimiausiais trejais biudžetiniais metais nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projekto rengimo metu negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „gyvūnų veislė“, „kilmės knyga“, „kilmės registras“, „Lietuvos genofondinis ūkinis gyvūnas“, „ūkinis gyvūnas“, „veislinė vertė“, „veislininkystė“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.